

Az Egyház megszentelő feladata

Bevezetés

„Az Egyház evangelizál és evangelizálódik a liturgia szépsége által, mely szintén az evangelizáló tevékenység ünneplése és az önátadáshoz szükséges megújult ösztönzés forrása.” (Evangelii Gaudii 24)

Ferenc pápa Az Öröm Evangéliuma kezdetű levelében kiemeli a liturgia értékét és fontosságát az Egyház küldetésén belül. A jelenleg uralkodó pápa megállapítását szélesebb perspektívába helyezi a XIII. Általános Püspöki Szinódus munkadokumentumának 35. pontja, illetve Dominique Reynek a Fréjus-Toulon-i Egyházmegye püspökének magvas megállapítása:

A liturgia, az Új Evangelizáció elsődleges, és legnagyobb kifejezőerővel rendelkező kifejezése. Isten, a szent liturgia által, jelenvalóvá kívánja tenni az ő mérhetetlen és soha meg nem szűnő szeretetének összehasonlíthatatlan szépségét irányunkban; a mi oldalunkról pedig, válaszul az ő ajándékára, a legszebbet akarjuk adni Istentiszteletünkben. A szent liturgiában megvalósuló csodálatos csere révén, amiben az ég a földre száll, az üdvösség kézzelfoghatóvá válik, meghívás történik a töredelemre és a szív megtérésére (vö. Mt 4,17; Mk 1,15). Az evangelizáció olyan liturgiát kíván az Egyházban, amely képes Istenhez emelni az emberi szíveket. A liturgia nem pusztán emberi tevékenység, hanem találkozás az Istennel, amely elmélkedésre és elmélyült barátságra vezet Övele. Ebben az értelemben az Egyház liturgiája a hit legjobb iskolája.¹

Az Új Evangelizáció nem egy ötlet vagy egy program: hanem követelmény, amely mindegyikünket arra kötelez, hogy Jézus személyét mélyebben megismerjük, és miközben ezt tesszük, méginkább képesek legyünk másokat is elvezetni hozzá. Az egyetlen út ennek elkezdéséhez a Szent Liturgián át vezet. Ha a liturgia nem olyan, mint amilyennek lennie kell, vagy én nem vagyok rá megfelelően felkészülve, akkor megakadályozódik ez a Krisztussal való találkozás, és az Új Evangelizáció folyamata hiányt szenved.

Az Evangelizáció története mutatja, hogy az elmúlt századok nagy misszionáriusai egyben a valódi devotio-nak és az imádságnak is nagy emberei voltak. Ebből is rádöbbenhetünk a liturgikus élet minősége és mélysége, valamint az apostoli dinamizmus közti mély összefüggésre. Az Új Evangelizációnak egy mély eucharisztikus, liturgikus megújulásban kell gyökeret eresztenie.²

A liturgia az Egyház hivatalos istentisztelete³. Idetartozik a szentségek ünneplése, és a szent zsolozsma végzése. Az Egyház megszentelő tevékenysége nem merül ki a fentiekben⁴, hanem megvalósul a különféle szentelmények, áldások, és ájtatosságok⁵ révén is, melyek jelentősége

¹ Munkadokumentum A Püspökök Szinodusának XIII. rendes gyűlésén (2012 októbere), Véső javaslatok listája, 35. pont. www.vatican.va/news_services/press/sinodo/documents/bollettino_25_xiii-ordinaria-2012/02_inglese/b33_02.html, megnyitva: 2018-08-04. fordítás saját.

² Bishop Dominique Rey „Introduction”, in Reid, Alcuin, ed. *The Sacred Liturgy: Source and Summit of the Life and Mission of the Church*, Ignatius Press, San Francisco, 2014, 15-16. fordítás saját.

³ „A szent liturgia tehát nem más, mint az a nyilvános istentisztelet, amelyet a mi Üdvözítőnk, mint az Egyház feje, bemutat a mennyei Atyának, és amelyet a hívek közössége bemutat Alapítójának és rajta keresztül az örök Atyának.” (Mediator Dei 20)

⁴ „A lelki élet azonban nem csupán a szent Liturgiában való részvétel. A keresztény embernek ugyanis, bár a közösségi istentiszteletre hivatott, a szobájába is el kell vonulnia, hogy titokban imádkozzék az Atyához, sőt az Apostol tanítása szerint szüntelenül kell imádkoznia.” SC 12

⁵ „A keresztény nép áhitatgyakorlatai, föltéve, hogy megfelelnek az egyházi törvényeknek és szabályoknak, nagyon ajánlottak, főleg ha az Apostoli Szentszék rendeli el azokat.” SC 13

ugyan nem éri el a szent liturgiát, de kiegészíti azt, s így a megszentelő tevékenység átfogja az emberi létezés minden mozzanatát.⁶

A XVI. Benedek által 2007. júl. 07.-én kiadott *Summorum Pontificum* kezdetű *Motu Proprio* óta a római rítusnak két formája van: rendes (*forma ordinaria*) illetve rendkívüli (*forma extraordinaria*). Egyházunk, kincseiből régít és újat egyaránt elővesz (vö. Mt 13,52), hogy ezzel elősegítse a Krisztussal való találkozást, az evangelizációt.⁷

Kérdések – Kiindulópontok a témához:

1. Szépség (objektív és szubjektív fogalom): Mitől szép a liturgia (számomra)?
2. A liturgia ajándék: Istentől az Egyháznak. A liturgia szolgálat: az Egyháztól Istennek. Önmegvalósítás az önátadás és önlegyőzés útján (rubrikák).
3. A római rítus rendkívüli formája gazdagítja-e az egyházközségem életét?
4. Mely népi ajátosságok, áhítatgyakorlatok vannak étellel telve a plébániámon?
5. Milyen áldások vannak gyakorlatban? Melyeket lehetne újraéleszteni, bevezetni?

⁶ „Mindazonáltal a liturgia az a csúcspont, mely felé az Egyház tevékenysége irányul; ugyanakkor az a forrás is, amelyből fakad minden ereje. Az apostoli munkának ugyanis az a rendeltetése, hogy mindazok, akik a hit és a keresztség által Isten gyermekei lettek, jöjjenek össze, az Egyház közösségében dicsérjék Istent, vegyenek részt az áldozatban, és vegyék az Úr vacsoráját.

A liturgia arra ösztönzi a hívőket, hogy «a húsvéti szentségekkel» töltkezve, «legyenek jámboran egyetértők»; imádkozik, hogy «éljék azt, amit hittel elfogadtak»; s az Úr és az emberek közötti szövetség megújítása az Eucharisziában a Krisztus sürgető szeretetére vonzza és gyűjti meg őket. Tehát a liturgiából, elsősorban az Eucharisziából, mint forrásból fakad számunkra a kegyelem; s általa valósul meg Krisztusban a leghatásosabb módon az emberek megszentelése és Isten dicsőítése, melyre mint célra az Egyház minden más tevékenysége irányul.” (SC 10)

⁷ „A liturgia történetében növekedés és fejlődés van, de semmiféle törés nincsen. Ami az előző nemzedékek számára szent volt, számunkra is szent és nagy marad, s nem válhat váratlanul teljesen tiltottá vagy nem ítéltető károsnak. Mindegyikünknek jól tesz megőrizni azt a gazdagságot, mely az Egyház hitében és imádságában alakult ki, és jó biztosítani számára az azt megillető helyet.” (Őszentsége XVI. Benedek pápa levele a püspökökhöz az 1970-ben végrehajtott reform előtti római liturgia használatáról szóló *Summorum Pontificum* kezdetű *motu proprio* kiadott apostoli levél közzététele alkalmából) https://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/hu/motu_proprio/documents/hf_ben-xvi_motu-proprio_20070707_summorum-pontificum.html megnyitva 2018-08-04.

Az Egyház hivatalos Istentisztelete

I. A szentségek ünneplése

A szentségek látható jelek, melyek kegyelmet jelölnek és közölnek. Számuk hét. Három csoportra oszthatjuk őket:

1. Beavató szentségek:
 - keresztség
 - bérálás
 - eucharisztia
2. Gyógyulás szentségei:
 - gyónás
 - betegek kenete
3. A közösség szolgálatának szentségei:
 - egyházi rend
 - házasság

1. Beavató szentségek

A beavató szentségek összetartozását, melyeket az ókeresztény korban még egy szertartás keretén belül szolgáltattak ki a liturgikus reform (a felnőtt keresztelésének rituáléján túl) azzal is alá kívánja húzni, hogy mind a keresztség, mind a bérálás szentmise során is kiszolgáltatható.

1.1. Keresztség⁸

Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetez tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek. S én veletek vagyok mindennap, a világ végéig (Mt 28,18-20).

Az evangélium kihirdetése óta – tanítja a Trienti zsinat – a keresztség mindenkinek szükséges az üdvösségre.⁹

A keresztelés megáldott vízzel való leöntés, vagy abban való alámerítkezés és a hozzá elmondott imádság révén kerül kiszolgáltatásra. Eltörölhetetlen karaktert ad felvevőjének, s ebből fakadóan megismételhetetlen. Megadja az újjászületés kegyelmét (Isten gyermekévé tesz és eltörli a bűnöket) és általa felvételt nyerünk az Egyház közösségébe. A szentségi keresztséget pótolja a vágykeresztség illetve a vérkeresztség.

⁸ CIC can. 849-878; KEK 1213-1285; *A Keresztelés és Bérálás szertartásának a rendje*, SZIT, Budapest, 2011; *Collectio Rituum*, SZIT, 1961, 13-52.

⁹ DH 1618

Kérdések – Kiindulópontok a témához:

1. Keresztelési felkészítő: Hogyan lehetne gyümölcsöző?
2. A katekumenátus intézménye: elmélet és gyakorlat.
3. Védőszent: közbenjáró és példakép. Ismert? Az új nevek esetén keressünk-e együtt a szülőkkal védőszentet (keresztelés napján ünnepelt szent; valamelyik rokon, vagy keresztszülő védőszentje)?
4. Keresztszülő: egyalkalmas megtiszteltetés vagy életre szóló szolgálat?
5. Keresztelőkút és liturgikus felszerelésének állapota plébániatemplomban.

1.2. Bérálás¹⁰

Az ókeresztény kor beavatási gyakorlatában, a keresztelő medencéből kilépett és hófehér ruhát viselő keresztényeknek kézfeltétel, krizmával való megkenés és imádság által kiszolgáltatták a bérálás szentségét.

A *confirmatio* latin kifejezés jelentése: megerősítés. Eltörölhetetlen karaktert ad a léleknek, ezért megismételhetetlen. „A bérálás szentsége a pünkösdi misztériumba kapcsol, Jézus ránk is kiterjeszti messiási küldetését teljességét.”¹¹ Személyes küldetést jelent, mely által a laikus keresztény is feladatául kapja, hogy saját személyes példaadása révén lelkeket vigyen Jézushoz, úgy ahogy András elvitte Pétert (Jn 1,40-42), Fülöp Nátánáelt (Jn 1,45-49) és a samariai asszony a faluja népét (Jn 4,1-42).¹²

A keresztelés a megkeresztelt számára elérhetővé tesz egy kincstárat, a bérálás erőt ad neki, hogy megvédje azt a 3 nagy ellenségtől: a világtól, a testtől és az ördögtől.¹³

Kis Szent Teréz írja a saját bérálásáról:

Visszavonulva készültem a bérálásra. Nagy figyelemmel készítettem elő magam a Szentlélek jövetelére. Nem értem, hogy miért kap oly kevés figyelmet a szeretet e nagy szentsége. Mint az apostolok, boldogan vártam a megígért Vigasztaló érkezését. Örültem, hogy rövidesen teljes/tökéletes keresztény leszek, és örökre megjelöltetek a homlokomon ennek a kimondhatatlan szentségnek a misztikus keresztjével. Azon a napon erőt kaptam a szenvedésre, erőt, amire nagyon is szükségem volt, hogy a lelkem mártíromsága/tanúságtétele elkezdődhessen.¹⁴

Kérdések – Kiindulópontok a témához:

1. Bérálási felkészítő: Hogyan lehetne gyümölcsöző? Katekézis a Szentlélek ajándékairól, a Szentlélek gyümölcseiről.
2. Második védőszent, mely tudatos választás eredménye. Hogyan lehetne a szentek szélesebb körű ismeretét előmozdítani?
3. Bérmaszülő feladatköre és felkészítése (lehetőleg azonos a keresztszülővel).
4. A bérálás utáni időszak lelki kísérése.

¹⁰ CIC can. 879-896; KEK 1285-1321; *A Keresztelés és Bérálás szertartásának a rendje*, SZIT, Budapest, 2011; *Pontificale Romanum* 1961-62, Libreria Editrice Vaticana, Roma, 2009.

¹¹ Előd, I., *Katolikus Dogmatika*, SZIT, 1983, 549.

¹² vö. Sheen, Fulton J., *These are the Sacraments*, Aeterna Press, Middletown, DE, 2017, 32-34.

¹³ vö. Sheen, Fulton J., *These are the Sacraments*, Aeterna Press, Middletown, DE, 2017, 30.

¹⁴ vö. Sheen, Fulton J., *These are the Sacraments*, Aeterna Press, Middletown, DE, 2017, 30.

1.3. Az Eucharisztia¹⁵

A keresztény beavatás az ókeresztény korban az Eucharisztia ünneplésében és vételében érte el a teljességét. A frissen keresztelteket és bérmáltakat a keresztelő kápolnából átvitték a templomba, s itt először vehettek részt a teljes szentmisén és részesülhettek szentáldozásban. Az Eucharisziát az Úr Jézus az Utolsó Vacsorán alapította, s ünneplését az apostolokra bízta. Ezt a feladatot folytatják a püspökök és a papok¹⁶, amikor a szentmiseáldozatot¹⁷ bemutatják.

A szentmise ünneplése, mint Krisztusnak és az Isten hierarchikusan rendezett népének a cselekménye, az egész keresztény élet középpontja mind az egyetemes Egyház, mind a helyi egyház, mind pedig az egyes hívek részére. Csúcspontja Isten művének, amellyel ő Krisztusban a világot megszenteli, és csúcspontja annak a kultusznak, amelyet az emberek mutatnak be az Atyának, Krisztus, az Isten Fia által, a Szentlélekben imádva őt. A misében megváltásunk misztériumait úgy ünnepeljük meg az év folyamán, hogy azok bizonyos módon jelenlévőkké válnak.¹⁸

Ősi hagyomány az Egyházban a szentségimádás gyakorlata. Ebben az áhítatgyakorlatban a Szent Tamás apostol és az Üdvözítő közti találkozást, az „Én Uram, én Istenem” (Jn 20,28) felismerését éli át a hívő lélek.¹⁹

Kérdések – Kiindulópontok a témához:

1. A Plébániatemplom állapota. Építészeti kincseinek teológiai mondanivalója. Az apszis elrendezése.
2. A terítők és liturgikus ruhák állapota. A díszítés minősége és mennyisége. (*Domus Dei decor decet!* – Isten házának szépség dukál.)
3. A kelyhek és egyéb liturgikus eszközök állapota (sérülésmentesség, tisztaság, aranyozás).
4. Lászik-e a lelkipásztor és a hívek rendes öltözékén, hogy a szentmisében Istennel találkoznak?
5. A plébániatemplomokban a helyi lehetőségeket figyelembe véve, megvalósul-e a szolgálatok sokfélesége (felolvasó, akolitus, ministráns, zsoltárénekes...stb...)?
6. Vasárnapokon és parancsolt ünnepeken alkalmazva vannak-e a liturgiát ünnepélyesebbé tevő lehetőségek (szenteltvíz hintés, nagy bevonulás, gyertyázás, tömjénezés, felajánló körmenet...stb...)?
7. (Papság: A misekönyv variánsai a szertartások sokszínűségét szolgálják a gyakorlatomban, avagy a lehető legrövidebbre való törekvés valósul meg?)
8. Van-e, a közelmúltban volt-e katekézis a szentmiséről?

¹⁵ CIC can. 897-958; KEK 1322-1419; *Missale Romanum Editio Typica Tertia Emendata*, Libreria Editrice Vaticana, 2008; *Missale Romanum* 1962; A szentségimádás rendjét lásd a *Praeoperatorban*.

¹⁶ Egyáltalán senki másnak, még a papnak sincs megengedve, hogy saját elgondolása szerint a liturgiához valamit hozzáadjon, abból valamit elvegyen, vagy abban valamit megváltoztasson. (SC 22)

¹⁷ A szentmiseáldozatra számos elnevezést alkalmaztak a történelem folyamán, melyek mindegyike, egy-egy vonatkozását emeli ki a cselekménynek: az Úr vacsorája, kenyértörés, eucharisztia, felajánlás (oblatio), dominicum, sacrum/sacrum facere/actio agere, leiturgia, sacrificium, missa. vö. „Eucaristia”, in *Liturgia*, Sartore, D., Triacca, A. M., Cibien, C., ed. Edizioni San Paolo, Cinisello Balsamo, 2001, 740.

¹⁸ *Római Misekönyv Ált. Rendelkezései* 16. pont.

<http://tar.liturgia.hu/Dokumentumok/Romai%20Misekonyv/A%20romai%20misekonyv%20altalanos%20rendelkezesei.pdf> megnyitva 2018-08-06.

¹⁹ vö. Előd, I., *Katolikus Dogmatika*, SZIT, Budapest, 1983, 520.

9. Hétköznapi szentmisén való részvételre van-e lehetőség a plébániámon? (A szentmise az Egyház áldozata, a résztvevő hívek száma nem befolyásolja értékét.)
10. Mondatnak-e a hívek misét (élőkért és holtakért), tudatosítva van-e bennük ennek fontossága?
11. Létezik-e a gyakorlatban az éves szentségimádási nap? Van-e igény heti esetleg sűrűbb szentségimádási alkalomra?

2. Gyógyulás szentségei

2.1. Gyónás²⁰

Ebben a szentségben „az Atyaisten fogadja bűnbánatra ébred gyermekét, Krisztus a vállára veszi az eltévedt bárányt, hogy visszavigye az akolba, és a Szentlélek újra megszenteli templomát és intenzívebbé teszi jelenlétét benne.”²¹

Számos nevet alkalmazunk rá:

- Bűnbánat szentsége: érvényességéhez elengedhetetlen a bánat.
- Gyónás: Az elkövetett bűnök megvallása történik benne.²²
- Kiengesztelődés szentsége: Bene zajlik le a megbékélés Istennel és az Egyházzal.
- Bűnbocsánat szentsége: Isten Egyházán keresztül megbocsátja a bűnöket és felold azok örök következményei alól.

Az elkövetett bűnök ideig tartó következményeinek eltörlését szolgálja a búcsú intézménye²³. A keresztény ember lelki életének szerves részét képezi az önként vállalt vezeklés, és engesztelés is.²⁴

Kérdések – Kiindulópontok a témához:

1. Történt-e a közelmúltban katekézis a bűnről a plébánián (Tízparancs, Főbűnök, Idegen bűnök, Égbekiáltó bűnök...stb...)?
2. Történt-e katekézis a vezeklés fontosságáról, az engesztelésről?
3. Történt-e katekézis a közelmúltban a búcsú jelentőségéről?
4. Milyen a gyóntatószék állapota a plébániatemplomban? Van-e előírászerű rács?
5. Van-e megszabott, és ismertett ideje a gyóntatásnak?
6. Ki van-e függesztve lelkítükör, illetve a gyónás menete?
7. Isten Igéje kap-e helyet a gyóntatásban?
8. (Papság: Liturgikus öltözékben történik-e a gyóntatás?)

²⁰ CIC can. 958-997; KEK 1422-1498; *Ordo Paenitentiae*, LEV, Roma, 1974; Az *Ordo Paenitentiae*-hez az Isteniszteleti és Szentségtani Kongregáció 2015-ben kiadott mély elemzését az alábbi linken olvashatjuk: http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccdds/documents/rc_con_ccdds_notitiae-2015-quaderno-penitenza_en.html (elérhető a világnyelveken); *Rituale Romanum*, LEV, 1962.

²¹ „Penitenza”, in Liturgia, Sartore, D., Triacca, A. M., Cibien, C., ed. Edizioni San Paolo, Cinisello Balsamo, 2001, 1474.

²² A halálos bűnöket meg kell vallani, a bocsánatos bűnöket tanácsos felsorolni. vö. Előd, I., *Katolikus Dogmatika*, SZIT, Budapest, 1983, 579-580.

²³ Diós, I., ed., *A búcsúk imakönyve*, SZIT, Budapest, 1985.

²⁴ A témáról bővebben: VI. Pál, *Costituzione Apostolica Paenitemini*, LEV, 1966.

9. Meg van-e adva a bánatimának az azt megillető hely (hallhatóan végigmondásra kerül-e?)
10. A feloldozó imádság jól hallhatóan - a bánatima befejezését követően – egészében elmondásra kerül-e?
11. Népszerűsítve vannak-e a Szent Bűnbánók és Vezeklők (pl. Szent Mária Magdolna, Oszlopos Szent Simon)?
12. Végeznek-e közösségemben/plébániámon Liguori Szent Alfonz Mária, a gyóntatók pártfogója közbenjárását kérve, imaszolgálatot a gyóntató atyákért?

2.2. Betegek kenete²⁵

„Beteg valamelyiktek? Hívassa el az Egyház előljáróit, és azok imádkozzanak fölötté, s kenjék meg olajjal az Úr nevében. A hitből fakadó ima megszabadítja a betegeket, és az Úr talpra állítja. Ha pedig bűnöket követett el, bocsánatot nyer.” (Jak 5,14-15)

„Az «utolsó kenet», vagy helyesebben «a betegek kenete» nemcsak a halálveszélyben lévők szentsége. Ezért fölvetelére már az az időszak is biztosan alkalmas, amikor a hívő élete betegség vagy öregség miatt kezd veszélybe kerülni.” (SC 73)

Ez a szentség megadja a betegnek a kegyelmet, nemcsak arra, hogy úgy élje meg a betegségét, mint üdvösségre vezető utat, hanem arra is, hogy kiegészítse a saját testében azt, ami hiányzik Krisztus szenvedéséből a világ üdvösségére. Valamint tudatosítja, hogy a próbatételek és fájdalmak rövid időtartamúak az örök dicsőséghez képest, melynek elérését elősegítik.²⁶

A halál közeledtével illetve azok számára, akik nem betegség miatt vannak halálveszélyben az Egyház a *Viaticumot*, a Szent Útravalót rendelte. A haldoklók Istennel való találkozását pedig a Lélekajánlás szertartásának végzésével segíthetjük.

Kérdések – Kiindulópontok a témához:

1. A betegség, a szenvedés, mint életállapot a Nyugati társadalomban. Merre haladunk?
2. A betegség és a szenvedés keresztény szemmel: Egyházunk válaszol a világ által adott kihívásokra.
3. A betegek kenetéről történt-e katekézis a közelmúltban?
4. A betegellátás mely formái vannak meghonosodva a plébániámon (első péntek, vasárnapi áldoztatás, katekézis a betegek számára, betegek megáldása...stb...)?
5. Létezik-e a Szent Kenet közösségi kiszolgáltatása?
6. *Viaticum* és lélekajánlás: a haldokló embert az Egyház nem hagyja magára.
7. Szent József a haldoklók pártfogója: a közösségem illetve a saját egyéni imaéletem része-e a jó halál kegyelméért való fohászkodás?

²⁵ CIC can. 998-1007; KEK 1499-1532; *Ordo Unctionis Infirmorum eorumque pastoralis curae*, LEV, Roma, 1973; *Betegellátó Könyv*, SZIT, Budapest, 1979; *Collectio Rituum*, SZIT, 1961;

²⁶ „Unzione degli Infermi” in *Liturgia*, Sartore, D., Triacca, A. M., Cibien, C., ed. Edizioni San Paolo, Cinisello Balsamo, 2001, 2049.

3. A közösség szolgálatának szentségei

3.1. Az Egyházi Rend²⁷

„A keresztségben szerzett és a bérmálásban megerősített természetfeletti méltóságot, amelyben Krisztus Egyházának minden tagja részesül, s ennek következtében kedves áldozatokat hozhat Istennek és dicsőítheti őt általános papságnak nevezzük.”²⁸

„Akiket az egyházi rend kiemel a hívek sorából, azok arra rendeltetnek, hogy Krisztus nevében legeltessek az Egyházat Isten igéjével és kegyelmével.” (LG 11)

Az Egyházi rend szentségét jelenleg 3 fokozatban szolgáltatjuk ki. Megkülönböztetjük szolgálati papságon belül a püspöki, az áldozópapi és a diakónusi rendet. Mindegyik a maga sajátos módján tölti be Istentől rendelt szerepét (vö. LG 24-29).

A szolgálati papság fokozatainak elnyeréséhez a jelölteknek felavatást kell nyerniük a lektori²⁹ és az akolitusi³⁰ szolgálatra. Ezen szolgálatok végzésére olyan laikus férfiak is felavathatók, akik nem papnövendékek.³¹

Egyházmegyénkben folyamatosan zajlik a lektorok és akolitusok képzése és továbbképzése, hogy megvalósulhasson a szolgálatok sokfélesége mind több plébánia életében.

Kérdések – Kiindulópontok a témához:

1. Rendszeres imádság a papi hivatásokért és a működő papságért (Első csütörtök, szentségimádás...stb...)
2. A Jó Pásztor imaközösség feladata, jelentősége a plébánia életében.
3. Az állandó diakonátus jelentősége az Egyházmegye számára. Folyamatos képzésük megoldása, teológiai képzettségük minőségének növelése.
4. *Vita communis* lehetősége az egyházmegyes papok számára.
5. A lelkipásztorok lelki-pszichológiai egészségére való figyelés (lelkigyakorlatok).

3.2. Házasság³²

„Az Egyház, amely magához öleli Isten Igéjét és hűségesen elmélkedik róla, ünnepélyes módon tanította és tanítja, hogy a megkereszteltek házassága egy az Újszövetség hét szentsége közül.” (Fam. Cons. 13) A házasság szentsége nem egy társadalmi konvenció, egy

²⁷ CIC can. 1008-1054; KEK 1536-1600; *De Ordinatione Episcopi, Presbyterorum et Diaconorum*, LEV, Roma, 1989; *Pontificale Romanum*, LEV, Roma, 1962; Az Egyházi Rend szentségének kiszolgáltatása a római rítus rendkívüli formája szerint csak az Ecclesia Dei bizottság alá tartozó közösségeknél lehetséges vö. Pontificia Commissio Ecclesia Dei: *Instructio Ad exsequendas Litteras Apostolica: Summorum Pontificum S.S. Benedicto PP. XVI. Motu Proprio datas* n. 30-31.

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_commissions/ecclsdei/documents/rc_com_ecclsdei_doc_20110430_istr-universae-ecclesiae_lt.html megnyitva 2018-08-06.

²⁸ „Általános papság”, in *Magyar Katolikus Lexikon*, Diós, I., ed., SZIT, Budapest, <http://lexikon.katolikus.hu/A/%C3%A1ltal%C3%A1nos%20paps%C3%A1g.html> megnyitva 2018. augusztus 6.

²⁹ Római Misekönyv Ált. Rendelkezései, 194-198 pont.

<http://tar.liturgia.hu/Dokumentumok/Romai%20Misekonyv/A%20romai%20misekonyv%20altalanos%20rendelkezesei.pdf> megnyitva 2018-08-06.

³⁰ Római Misekönyv Ált. Rendelkezései, 187-193 pont.

<http://tar.liturgia.hu/Dokumentumok/Romai%20Misekonyv/A%20romai%20misekonyv%20altalanos%20rendelkezesei.pdf> megnyitva 2018-08-06.

³¹ VI. Pál, *Ministeria Quaedam*, LEV, Roma, 1972.

³² CIC can. 1055-1165; KEK 1601-1666; *A házasságkötés szertartásának a rendje*, SZIT, Budapest, 2006; *Collectio Rituum*, SZIT, Budapest, 1961.

üres szertartás, vagy egy elköteleződés puszta külső jele (vö. AL 72). A házasság mélységéről XI. Piusz pápa így elmélkedik:

A tiszta házasságnak nagy méltósága leginkább abból ismerhető fel, hogy az Úr Krisztus [...] isteni szeretetének tervébe – mely szerint a mi emberi fajunk megváltását végrehajtotta – a házasságot, mint a család és következésképp az emberi társadalom létokát és létalapját különös hangsúllyal belefoglalta, sőt azt az isteni alapítás őseredeti tisztaságába visszaállítván az Újszövetségben valódi és nagy (Ef 5,32) szentség rangjára emelte.³³

Bellarmin Szent Róbert hasonlata, melyet XI. Piusz pápa idéz enciklikájában tovább tágítja e szentségről alkotott képünket:

A házasság szentségét kétféleképp szemlélhetjük: úgy, amint létrejön, és úgy, amint létrejötte után fennmarad. Hasonló az Oltáriszentséghez ugyanis, mely nem csak létrejöttében, hanem fennmaradásában is szentség. Amíg a házastársak élnek, szövetségük mindig Krisztus és az Egyház szövetségének a szentsége.³⁴

A házasság szentségét a felek egymásnak szolgáltatják ki³⁵, a konszenzus ünnepélyes kinyilvánítása esketési szertartás illetve nászmise során történik, melynek megszentelt helyen kell végbemennie, az Egyház hivatalos képviselőjének és két tanúnak a jelenlétében³⁶. Az Egyház jó édesanyaként törekszik felkészíteni a feleket erre a szentségre többek között a jegyes oktatás³⁷ révén és támogatásával mellettük áll egész életútjukon.

Kérdések és kiindulópontok a témához:

1. Televízió és valóság. A média által sugallt esketési kép hatása szertartásainkra.
2. A rítus katekézise. Ki? Mit? Mikor? Miért tesz?
3. Igeliturgia és prédikáció a szertartás során.
4. A házasságkötés ünnep a szolgálattevők számára is. Megfelelő minőségű és tisztaságú öltözék és liturgikus öltözék.
5. Nászmise vagy egyszerű esketés?
6. Jegyes vizsgálat és jegyes oktatás tartalma és komolysága.
7. Házaspárok esketés utáni kísérése (pl. az Áldások könyvének gazdag lehetőségei szerint). – Egyes plébániák működő gyakorlatának összehasonlítása.

II. Az Imaórák liturgiája

Az Imaórák Liturgiája a nap megszentelését szolgálja, s mint ilyen az Egyház hivatalos imája, melyet az arra kötelezetteknek az Egyház egész közösségéért kell végezniük. Ebbe az imádságba a laikusok is bekapcsolódhatnak. Ennek megkönnyítésére, a régi *Diurnale Romanum* mintájára kiadásra került az egykötetes Zsolozsmáskönyv³⁸, mely lehetővé teszi a napközbeni imaórák végzését.

³³ XI. Piusz, *Casti connubi*, LEV, Roma, 1930, Bevezetés https://w2.vatican.va/content/pius-xi/hu/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_19301231_casti-connubii.html megnyitva 2018-08-06.

³⁴ XI. Piusz, *Casti connubi*, LEV, Roma, 1930, IV. fejezet 3. pont https://w2.vatican.va/content/pius-xi/hu/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_19301231_casti-connubii.html megnyitva 2018-08-06.

³⁵ vö. Előd, I., *Katolikus Dogmatika*, SZIT, Budapest, 1983, 609.

³⁶ Trienti Zsinat, 24. Sessio: *Decretum Tametsi* DH 1813-1816.

³⁷ *A házasságkötés szertartásának a rendje*, SZIT, Budapest, 2006, Általános irányelvek és utasítások, 18. pont.

³⁸ *Zsolozsmáskönyv*, SZIT, Budapest, 2008.

Nagyobb plébániákon dicséretes kísérletek történtek a néppel való közös zsolozsmázásra (pl. Kaposvári Székesegyház). Az Imaórák Liturgiájának négykötetes verziója segítséget nyújt, forgatókönyvet ad a vigíliás ünneplésekhez, melyek révén a nagyobb ünnepekre és a vasárnapokra való fokozottabb készüllet valósítható meg.

A *Breviarium Romanum* 1962 verziója is végezhető az Imaórák Liturgiája helyett.³⁹

Szentelmények, Népi Ájzatosságok, zarándokhelyek

I. Szentelmények

A szentségeken kívül az Anyaszentegyház szentelményeket is alapított. Ezek szent jelek, melyek szentségekhez némileg hasonlóan elsősorban lelki hatásokat jeleznek és azokat az Egyház közbenjárására meg is szerzik. Előkészítik az embereket a szentségek sajátos hatásának befogadására, és megszentelik az élet különféle megnyilvánulásait. (SC 60)

Szentelmények közé tartozik: a temetés, a különféle áldások (pl. Balázs áldás) és szentelések (pl. házszentelés, búzaszentelés), az exorcizmus

II. Magán ájzatosságok

1. Rózsafüzér:

A pápák által jóváhagyott és búcsúkkal ellátott, gyakran ajánlott imádság, az elmélkedés és szemlélődés legjobb iskolája. A rózsafüzér révén, Mária által közeledünk Jézushoz. „A rózsafüzér mondása ugyanis nem más, mint Krisztus arcának szemlélése Máriával.”⁴⁰

Szent II. János Pál pápa szívhez szóló buzdítása ma is érvényes:

Reátok tekintek, bármilyen állapotban élő fivéreim és nővéreim, keresztény családok, betegek és öregek, s reátok, fiatalok: bizalommal vegyétek kézbe a rózsafüzért, s a Szentírás viláosságánál, összhangban a liturgiával, mindennapi életetek körülményei közepette fedeztétek fel újra.⁴¹

2. Litániák

A litánia az „előimádkozó és nép dialogizáló imaformája, Istenhez vagy szentekhez intézett könyörgéssorozat.”⁴²

Hagyományosan a következő rendben végezzük őket: karácsonyi időben a Jézus Neve Litánia, májusban a Loretói Litánia, júniusban a Jézus Szíve Litánia, júliusban a Jézus Vére Litánia. A Mindenszentek Litániája az egyházi rend kiszolgáltatásánál, a keresztség szentségénél és a különféle könyörgő körmenetek során kerül imádkozásra.

Napjainkban sokféle litánia segíti a hívő lelket az Istenhez fordulásban, az Egyház által jóváhagyott imakönyvek lapjain.

³⁹ „Omnibus clericis conceditur facultas recitandi Breviarium Romanum anni 1962, de quo art. 9, § 3 Litterarum Apostolicarum *Summorum Pontificum*, et quidem integre et Latino sermone.” Pontificia Commissio Ecclesia Dei: *Instructio Ad exsequendas Litteras Apostolica: Summorum Pontificum S.S. Benedicto PP. XVI. Motu Proprio datas* n. 32.

⁴⁰ II. János Pál, *Rosarium Virginis Mariae*, LEV, Roma, 2002, n. 3.

⁴¹ II. János Pál, *Rosarium Virginis Mariae*, LEV, Roma, 2002, n. 43.

⁴² „Litánia”, in *Magyar Katolikus Lexikon*, Diós, I. ed., SZIT, Budapest <http://lexikon.katolikus.hu/L/lit%C3%A1nia.html> megnyitva 2018-08-06.

3. Kilencedek

Kilenced latin szóval *novena*: jámborsági gyakorlat, a szokásosnál intenzívebb imádságban töltött kilencnapos időköz. Alapja a Szűzanya és az apostolok Szentlélekváró közös imája Jézus Mennybemenetele és Pünkösöd között.⁴³

Ismertebb kötött imaszöveggel rendelkező kilencedek pl.: Nagykilenced, Lourdes-i kilenced, Isteni Irgalmasság kilenced.

III. Zarándoklatok/zarándokhelyek

„A zarándoklaton és a zarándokhelyen a résztvevők Isten szavának hallgatása, a több és buzgóbb egyéni és közösségi imádság, a szentségek és a liturgiában való részvétel, és az egyház közösségének megtapasztalása által megerősödnek és megújulnak a hitben.”⁴⁴

Egyházmegyénkben a két legjelentősebb zarándokhely: Homokkomárom illetve Andocs.

A homokkomáromi zarándoklatok leginkább a hónap 13. napjához kötődnek, fő karakterisztikájuk az engesztelés. „A kegyhelyet dr. Szendy József veszprémi érsek 1988. április 13-án ajánlotta fel a Szűzanyának, s e naptól kezdve lett a Magyarok Nagyasszonyának engesztelő temploma.”⁴⁵

Az andocsi búcsú a Mária ünnepekhez kötődnek. A kegyhely történetét Szabó Imre vázolta fel.⁴⁶ Gyónási alkalom, szentmise és az ünnepek délutánján közös litánia révén emelik fel a lelkiüket a zarándokok Mária által Jézushoz.

Kérdések – kiindulópontok a témához:

1. A temetés méltósága, s a feltámadás hitének hirdetése. Jóváhagyás nélküli énekek – könnyfakasztó életrajzok.
2. Vajon megáldható-e minden? (Egy olasz plébános válasza bencés teológiatanárának véleményére: ha mi nem áldjuk meg, elviszik a boszorkányokhoz!)
3. A Szűzanya kérte Bernadette-t, vegye elő a rózsafüzérét és imádkozzon. Ma hány ember zsebében van rózsafüzér? Autódísz vagy lelki fegyver.
4. Litániák a múltban (délután, prédikációval, nagy tömeg), s a jelenben?
5. Az úton lévő Egyház képe, s a posztmodern ember rohanása. A zarándoklat a mai ember életében.

⁴³ vö. „Kilenced” in *Magyar Katolikus Lexikon*, Diós, I. ed., SZIT, Budapest. <http://lexikon.katolikus.hu/K/kilenced.html> megnyitva 2018-08-06.

⁴⁴ Dolhai, L., *A zarándoklat teológiája* <https://szentkut.hu/dolhai-lajos-a-zarandoklat-teologiaja/> megnyitva 2018-08-06.

⁴⁵ A kegyhely története <http://nyolcboldogsag.hu/homokkomarom-kegyhely/> megnyitva 2018-08-06.

⁴⁶ <http://bucsujaras.hu/andocs/tortenet.htm> megnyitva 2018-08-06.